

Анотація вибіркової навчальної дисципліни

Основи ораторського мистецтва

Назва кафедри, яка викладає навчальну дисципліну	<i>кафедра соціально-гуманітарних дисциплін</i>
Шифр вибіркової навчальної дисципліни	ВД280
Загальна кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Короткий опис змісту дисципліни (мета, тематика та зміст)	Мета навчальної дисципліни – підготовка фахівців, здатних вміло використовувати ораторсько-полемічні вміння для гармонійного розвитку особистості у галузі фізичної культури і спорту, розвивати свою мовленнєву культуру та використовувати комунікаційні можливості ораторського мистецтва для успішного розвитку спортивного професіоналізму. Тема 1. Основи ораторського мистецтва як наука і навчальна дисципліна. Загальна характеристика розділів риторики. Риторика і ораторське мистецтво. Місце риторики серед інших наук. Основні поняття риторики. Теоретичні знання та сукупність вмінь і навичок ораторського мистецтва як важливі складові професіоналізму майбутнього спортсмена. Взаємозв'язок риторики з іншими науками. Предмет і завдання курсу, його специфіка. Основні дефініції класичної риторики. Функції риторики. Характеристика наукової та науково-методичної літератури з риторики. Тема 2. Мовленнєва культура оратора як складник його риторичної культури. Мовленнєва культура оратора як складник його риторичної культури. Образ оратора як фактор успіху. Риторичний ідеал. Індивідуальний та громадський імідж оратора. Правила міжособистісного спілкування. Тема 3. Нормативність мовлення оратора.

	Поняття про літературну мову. Змінюваність мовних норм в історичній ретроспективі. Норми сучасної української літературної мови. Найтиповіші порушення мовлення студентів. Помилка та навмисне порушення мовлення як особливість розвитку сучасного мовленнєвого процесу. Тема 4. Жанри ораторського мистецтва. Монологічне й діалогічне красномовство. Жанри ораторського мистецтва/риторики. Соціально-політичне, дипломатичне, судове красномовство, гомілетика тощо. Похвальне красномовство. Психологічний та емпатичний зв'язок зі слухачем. Лекція як основний вид академічної комунікації та красномовства. Тема 5. Поняття про публічний виступ. Оратор і аудиторія. Поняття про риторичний ідеал. Загальні ознаки та вимоги до мовної культури оратора. Загальні вимоги до риторика та його зовнішнього вигляду. Функції риторика в аудиторії. Поняття педагогічного такту промовця. Психологічні аспекти публічного мовлення. Характеристика аудиторії: соціально-демографічна, суспільно-психологічна, індивідуально-особистісна, формально-ситуативна тощо. Мотиви, інтереси, настанови (цільові спрямування) як ознаки аудиторії та елементи її портрета. Суб'єктивні та об'єктивні перешкоди контакту аудиторії й оратора та шляхи їх подолання. Тема 6. Історія розвитку риторики. Історичні закономірності та суспільні потреби виникнення і розвитку риторики/ораторського мистецтва. Основні передумови та фактори появи риторики в давній Греції. Поняття софістики та її вплив на розвиток риторики. Характеристика риторичного мистецтва стародавньої Греції і Риму. Поява судового красномовства. Ораторська діяльність Перикла, Сократа, Демосфена та Аристотеля. Перший навчальний заклад з риторики. Основні античні теорії риторики стародавньої Греції.
--	---

	Особливості давньоримської риторики, її відмінності від риторики стародавніх греків. Ораторська діяльність Марка Цицерона, Гая Юлія Цезаря. Риторика в Римській імперії. Педагогічна риторика Марка Квинтіліана. Корнелій Тацит про місце риторики в суспільстві. Занепад риторики і судового красномовства в Римській імперії. Риторика середньовіччя. Поява гомілетики та християнського красномовства. Риторика періоду буржуазних революцій. Промови діячів Великої французької революції. Поява і розвиток західноєвропейського парламентського красномовства. Тема 7. Красномовство у духовній культурі українського народу. Риторика сьогодення та її зв'язок з історичним минулим. Джерела формування риторики в Київській Русі. Митрополит Іларіон, Кирило Туровський, Серапіон Володимирський – перші оратори Київської Русі. Мовна спадщина Іоанна Великого та Григорія Сковороди. Риторика в Києво-Могилянській академії. Внесок Теофана Прокоповича в становлення і розвиток сучасного українського красномовства. Праця Т. Прокоповича „Про риторичне мистецтво” як основний фундаментальний твір про призначення риторики, її особливості, види і жанри та мистецтво мовлення. Розвиток академічного красномовства в XVIII - XIX ст. Золотослів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського та інших. Риторична криза українського красномовства в радянські часи. Відродження риторики в сучасній Українській державі. Основні проблеми становлення і розвитку сучасної теорії і практики вітчизняного красномовства. Тема 8. Роди і види сучасного красномовства. Поняття про роди сучасного красномовства та їх класифікація. Характеристика академічного красномовства, його види та
--	---

	основне призначення. Політичне красномовство, його особливості і різновиди. Суспільно-побутове красномовство, сфера його призначення, національна особливість та вплив на культуру живої народної мови. Дипломатичне красномовство як особливо вишуканий, елітарний вид мовлення. Загальні правила і норми дипломатичного красномовства. Основні вимоги дипломатичного красномовства. Система менеджменту якості. Діалогічне красномовство. Жанри сучасної еристики. Єдність родів і видів сучасного красномовства. Тема 9. Методика підготовки і проведення публічного виступу. Послідовність дій оратора при підготовці публічного виступу. Закон ступеневої послідовності. Методика підготовки тексту публічного виступу. Способи вибору теми і упорядкування матеріалу, форми його текстового оформлення. Стратегічний закон як оптимальна побудова програми виступу. Місце стратегічного закону в системі законів винаходу думки, його роль у переконанні аудиторії. Взаємозв'язок стратегічного закону з законом концепції та моделювання аудиторії. Місце концепції в розробці стратегії. Засоби розробки концепції виступу. Критерії відбору проблем у темі. Механізм виявлення суперечностей у проблемі. Конструктивні питання як засіб виявлення суперечностей у проблемі. Ознаки конструктивного питання. Поняття про тактичний закон мовлення. Визначення тактики виступу, головні її елементи. Тема 10. Аргументація як базовий принцип ораторського мистецтва. Аргументація та її призначення. Основні критерії добору аргументів. Умови аргументації. Аргументи як логічна основа доказу. Поняття і типи доказу та спростування. Доказ і його структура. Правила і помилки висування теми, її
--	---

	обґрунтування і демонстрація. Спростування і способи його реалізації. Тема 11. Композиція виступу, загальна характеристика його частин. Звернення. Його види і особливості. Вступ промови, його види та призначення. Загальні принципи викладу основної частини виступу: принципи послідовності, підсилення, економії, відчуження. Особливості індукції, дедукції, аналогії, правила їх застосування. Висновки, підсумок, закінчення та методика відповіді на запитання слухачів Церковне красномовство, його призначення. Діалогічне красномовство. Жанри сучасної еристики. Єдність родів і видів сучасного красномовства. Тема 12. Інвенція, диспозиція, елокуція, меморія як класичні розділи риторики. Поняття інтенції, диспозиції та меморії у риториці. Дотримання правил класичної риторики у сучасному комунікативному дискурсі. Використання традиційних практик та досвіду видатних ораторів для досягнення ефективності публічного виступу. Тема 13. Завершальний етап промови Значення підсумкової аргументації для успішного завершення промови та досягнення мети виступу. Комунікативні можливості лектора та базові принципи завершального етапу промови. Логічне завершення промови як запорука успіху публічного виступу. Психологічна та методологічна переконаність висновків публічного виступу Тема 14. Спорт і ораторське мистецтво. Комунікація у спорті і ораторське мистецтво. Виховний момент у спорті та ораторське мистецтво. Обґрунтування значення риторики для розвитку спорту як особливої соціальної над-інституції. Тема 15. Значення ораторського мистецтва для реалізації сучасної особистості. Ораторське мистецтво як фактор розвитку
--	--

	спортивної особистості. Імідж сучасної спортивної особистості та знання базових засад ораторського мистецтва.
Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни (загальні та/або спеціальні)	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. Здатність працювати в команді. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички міжособистісної взаємодії. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ПІБ науково-педагогічного працівника/ів, який/і викладає/ють навчальну дисципліну, електронна пошта	Попова Оксана Борисівна poropova@uni-sport.edu.ua